

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 6. oktobra 2021 *

„Predhodno odločanje – Člen 267 PDEU – Obseg obveznosti predložitve, ki jo imajo nacionalna sodišča, ki odločajo na zadnji stopnji – Izjeme od te obveznosti – Merila – Vprašanje glede razlage prava Unije, ki ga postavijo stranke v nacionalnem postopku, potem ko je Sodišče izdalo predhodno odločbo v tem postopku – Neobstoj natančne navedbe razlogov, ki upravičujejo nujnost odgovora na vprašanja za predhodno odločanje – Delna nedopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe“

V zadevi C-561/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložil Consiglio di Stato (državni svet, Italija) z odločbo z dne 15. novembra 2018, ki je na Sodišče prispela 23. julija 2019, v postopku

Consorzio Italian Management,

Catania Multiservizi SpA

proti

Rete Ferroviaria Italiana SpA,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, R. Silva de Lapuerta, podpredsednica, A. Arabadjiev (poročevalec), predsednik senata, A. Prechal, predsednica senata, M. Vilaras, M. Ilešič, L. Bay Larsen, N. Piçarra, A. Kumin, N. Wahl, predsedniki senatov, T. von Danwitz, sodnik, C. Toader, L. S. Rossi, sodnici, I. Jarukaitis in N. Jääskinen, sodnika,

generalni pravobranilec: M. Bobek,

sodni tajnik: R. Schiano, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 15. julija 2020,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi SpA E. Giardino in A. Cariola, avvocati,

* Jezik postopka: italijanščina.

- za Rete Ferroviaria Italiana SpA U. Cossu, avvocato,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s S. Fiorentinom, avvocato dello Stato,
- za nemško vlado J. Möller in D. Klebs, agenta,
- za francosko vlado E. de Moustier, agentka,
- za Evropsko komisijo G. Gattinara, P. Ondrůšek in L. Haasbeek, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 15. aprila 2021

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 2 in 3 PEU, člena 4(2), členov 9, 26, 34, člena 101(1)(e) ter členov 106, od 151 do 153, 156 in 267 PDEU, členov 16 in 28 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), Evropske socialne listine, podpisane 18. oktobra 1961 v Torinu in revidirane 3. maja 1996 v Strasbourgu (v nadaljevanju: Evropska socialna listina), ter Listine Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev, sprejete na zasedanju Evropskega sveta v Strasbourgu 9. decembra 1989 (v nadaljevanju: Listina o socialnih pravicah).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbama Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi SpA, izbranima ponudnicama javnega naročila za storitve čiščenja nacionalne železniške infrastrukture, ter družbo Rete Ferroviaria Italiana SpA (v nadaljevanju: RFI), ker je zadnjenavedena zavrnila zahtevek prvonavedenih družb za spremembo cene tega naročila.

Pravni okvir

- 3 Člen 2(4) Decreto legislativo n. 163 – Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE (zakonska uredba št. 163 – zakonik o javnih naročilih gradenj, storitev in blaga za izvedbo direktiv 2004/17/ES in 2004/18/ES) z dne 12. aprila 2006 (redni dodatek h GURI št. 100 z dne 2. maja 2006, v nadaljevanju: zakonska uredba št. 163/2006) določa:

„Če v tem zakoniku ni izrecno določeno drugače, se za pogodbeno dejavnost subjektov iz člena 1 uporabljajo tudi določbe civilnega zakonika.“
- 4 Člen 115 zakonske uredbe št. 163/2006, naslovljen „Prilagoditev cen“, v odstavku 1 določa:

„Vse pogodbe o storitvah ali blagu, ki se izvajajo z obnavljanjem pogodbe, morajo vsebovati določbo o periodični spremembi cene. Sprememba se opravi na podlagi raziskave, ki jo osebe, odgovorne za nabavo blaga in storitev, opravijo na podlagi podatkov iz člena 7(4)(c) in (5).“
- 5 Člen 206 te zakonske uredbe določa, da se za pogodbe v sektorjih, na katere se nanaša Direktiva 2004/17/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil naročnikov v vodnem, energetske in transportnem sektorju ter sektorju

poštnih storitev (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 19), in sicer v posebnih sektorjih plina, toplotne energije, elektrike, vode, prevoznih storitev, poštnih storitev, odkrivanja in pridobivanja nafte, plina, premoga ali drugih trdnih goriv, pa tudi za pristanišča in letališča, uporabljajo le nekatere določbe navedene zakonske uredbe, med katerimi ni njenega člena 115.

6 Člen 210 zakonske uredbe št. 163/2006, naslovljen „Prevozne storitve“, določa:

„1. Brez poseganja v izključitve iz člena 23 se določbe tega dela uporabljajo za dejavnosti v zvezi z zagotavljanjem ali upravljanjem omrežij, namenjenih zagotavljanju javne storitve na področju železniškega prevoza, tramvajev, trolejbusov, avtobusov, avtomatiziranih sistemov ali kablinskih povezav.

2. Pri prevoznih storitvah se šteje, da omrežje obstaja, kadar se storitev opravlja v skladu s pogoji delovanja, ki jih predpišejo pristojni organi države članice, kot so na primer pogoji v zvezi z itinerarji, ki jim je treba slediti, razpoložljivo zmogljivostjo prevoza ali pogostnostjo storitve.“

7 Člen 217 te zakonske uredbe, naslovljen „Naročila, oddana za druge namene kot za opravljanje dejavnosti iz poglavja 1 ali za opravljanje take dejavnosti v tretji državi“, v odstavku 1 določa:

„Ta del se ne uporablja za javna naročila, ki jih naročniki oddajo za druge namene kot za opravljanje svojih dejavnosti iz členov od 208 do 213 ali za opravljanje teh dejavnosti v tretji državi, v pogojih, ki ne vključujejo fizične uporabe omrežja ali geografskega območja v [Uniji].“

8 Člen 1664 codice civile (civilni zakonik), naslovljen „Finančna obremenitev ali težave pri izvajanju“, v prvem odstavku določa:

„Če se zaradi nepredvidljivih okoliščin stroški materiala ali dela zvišajo ali znižajo, zaradi česar se skupna dogovorjena cena zviša ali zniža za več kot desetino, lahko izvajalec ali naročnik zahtevata spremembo te cene. Sprememba se lahko določi le za razliko, ki presega desetino.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

9 Družba RFI je družbama Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi, pritožnicama v postopku v glavni stvari, ustanovljenima kot začasno skupno podjetje, oddala javno naročilo za opravljanje storitev čiščenja in vzdrževanja opreme prostorov in drugih površin, dostopnih javnosti, ter pomožnih storitev na postajah, v objektih, uradih in delavnicah, ki so na celotnem ozemlju, ki spada pod upravo Direzione Compartimentale Movimento Cagliari (regionalni direktorat za promet v Cagliariju, Italija). V pogodbi je bila posebna klavzula o podrobnih pravilih za spremembo dogovorjene cene, ki so odstopala od člena 1664 civilnega zakonika.

10 Pritožnici v postopku v glavni stvari sta med izvajanjem navedenega javnega naročila družbi RFI med drugim na podlagi člena 115 zakonske uredbe št. 163/2006 predlagali spremembo predhodno dogovorjene cene javnega naročila, da bi se upoštevalo povečanje pogodbenih stroškov, ki je izhajalo iz zvišanja stroškov za osebje. Družba RFI je z odločbo z dne 22. februarja 2012 ta predlog zavrnila.

11 Pritožnici v postopku v glavni stvari sta pri Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (deželno upravno sodišče za Sardinijo, Italija) vložili tožbo za odpravo te zavrnilne odločbe.

- 12 Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (deželno upravno sodišče za Sardinijo) je s sodbo z dne 11. junija 2014 to tožbo zavrnilo. To sodišče je presodilo, da se člen 115 zakonske uredbe št. 163/2006 ne uporablja za pogodbe v posebnih sektorjih, kot je javno naročilo iz postopka v glavni stvari. Navedeno sodišče je namreč ugotovilo, da so storitve čiščenja železniških postaj, objektov, uradov in delavnic pomožne glede na opravljanje glavnih dejavnosti zagotavljanja ali upravljanja železniškega omrežja ter da spadajo v posebne sektorje. Isto sodišče je dodalo, da cene ni bilo treba spremeniti na podlagi člena 1664 civilnega zakonika, ker so stranke v postopku v glavni stvari uporabile možnost, ki so jo imele na podlagi tega člena, da odstopijo od njega z vstavitvijo klavzule o omejitvi spremembe cene v pogodbo, ki jih zavezuje.
- 13 Pritožnici iz postopka v glavni stvari sta zoper to sodbo pri predložitvenem sodišču vložili pritožbo ter v okviru prvega in drugega pritožbenega razloga navedli, da se člen 115 zakonske uredbe št. 163/2006 ali, podredno, člen 1664 civilnega zakonika, v nasprotju s tem, kar je razsodilo Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (deželno upravno sodišče za Sardinijo), za javno naročilo iz postopka v glavni stvari uporablja. Poleg tega sta pritožnici v postopku v glavni stvari izpodbijali skladnost med drugim členov 115, 206, 210 in 217 zakonske uredbe št. 163/2006 s pravom Unije, pri čemer sta trdili, da so te določbe v delu, v katerem se želi z njimi izključiti možnost spremembe cen v prometnem sektorju, natančneje spremembo cen pri pogodbah o čiščenju v tem sektorju, v nasprotju med drugim s členom 3(3) PEU, členoma 26, 101 in naslednjimi PDEU ter Direktivo 2004/17. Nacionalna ureditev naj bi glede na ureditev Unije določala neupravičene in pretirane zahteve. Nacionalna ureditev naj bi tudi podjetje, ki mu je bilo oddano naročilo za storitev čiščenja, ki je pomožna glede na glavno storitev v sektorju prevoza, postavljala v podrejen in ranljiv položaj glede na podjetje, ki zagotavlja glavno storitev, kar naj bi povzročilo nepravilno in nesorazmerno pogodbeno neravnovesje, na koncu pa naj bi se s tem spremenila tudi pravila delovanja trga. Nazadnje, če bi izključitev spremembe cen v pogodbah, ki so bile sklenjene v posebnih sektorjih, izhajala neposredno iz Direktive 2004/17, naj ta direktiva ne bi bila veljavna.
- 14 Pritožnici v postopku v glavni stvari sta predložitvenemu sodišču predlagali, naj Sodišču postavi vprašanja za predhodno odločanje, s katerimi bi se ugotovilo, ali pravo Unije nasprotuje nacionalni ureditvi iz postopka v glavni stvari, in bi se preverila veljavnost Direktive 2004/17.
- 15 V teh okoliščinah je predložitveno sodišče z odločbo z dne 24. novembra 2016, ki je na Sodišče prispela 24. marca 2017, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanja:
- „1. Ali je razlaga nacionalnega prava, ki izključuje spremembo cen v javnih naročilih v zvezi s posebnimi sektorji, zlasti tistih javnih naročilih, katerih predmet se razlikuje od tistih, na katere se nanaša Direktiva 2004/17, vendar so z njimi funkcionalno povezana, v skladu s pravom Unije (zlasti s členom 3(3) PEU, s členi 26, od 56 do 58 in 101 PDEU, s členom 16 [Listine] in z Direktivo 2004/17)?
 2. Ali je Direktiva 2004/17 (če se ugotovi, da izključitev spremembe cen v vseh pogodbah, ki so bile sklenjene in se izvajajo v okviru posebnih sektorjev, izhaja neposredno iz navedene direktive), ob upoštevanju ‚nepravilnosti, nesorazmernosti, ogrožitve pogodbenega ravnotežja in s tem tudi pravil o učinkovitem trgu‘ v skladu z načeli Evropske unije (zlasti s členom 3(1) PEU, s členi 26, od 56 do 58 in 101 PDEU ter s členom 16 [Listine])?“

- 16 Sodišče je s sodbo z dne 19. aprila 2018, *Conorzio Italian Management in Catania Multiservizi* (C-152/17, EU:C:2018:264), na prvo vprašanje odgovorilo, da je treba Direktivo 2004/17 in splošna načela, na katerih temelji, razlagati tako, da ne nasprotujejo pravilom nacionalnega prava, ki ne določajo možnosti periodične spremembe cen po tem, ko je javno naročilo v sektorjih, na katere se nanaša ta direktiva, že oddano.
- 17 Sodišče je v tej sodbi tudi presodilo, da prvo vprašanje ni dopustno v delu, v katerem se nanaša na razlago člena 3(3) PEU, členov 26, 57, 58 in 101 PDEU ter drugih vidikov člena 56 PDEU, razen načel enakosti in prepovedi diskriminacije ter obveznosti preglednosti, ki jo ta člen določa na področju svobode opravljanja storitev, z obrazložitvijo, da predložitvena odločba z dne 24. novembra 2016 ni vsebovala pojasnil glede upoštevnosti razlage teh določb za rešitev spora o glavni stvari in zato v njej niso bile spoštovane zahteve iz člena 94 Poslovnika Sodišča.
- 18 Poleg tega je Sodišče glede razlage člena 16 Listine ugotovilo, da za določbe zakonske uredbe št. 163/2006 iz postopka v glavni stvari v delu, v katerem ne določajo periodične spremembe cen javnih naročil iz sektorjev, na katere se nanaša Direktiva 2004/17, ni mogoče šteti, da se z njimi izvaja pravo Unije v smislu člena 51(1) Listine.
- 19 Sodišče je glede na odgovor na prvo vprašanje presodilo, da je drugo vprašanje hipotetično in zato ni dopustno.
- 20 Predložitveno sodišče je po razglasitvi sodbe z dne 19. aprila 2018, *Conorzio Italian Management in Catania Multiservizi* (C-152/17, EU:C:2018:264), 14. novembra 2018 opravilo javno obravnavo. Pritožnici v postopku v glavni stvari sta z vlogo z dne 28. oktobra 2018, vloženo za to obravnavo, temu sodišču predlagali, naj Sodišču postavi nova vprašanja za predhodno odločanje za ugotovitev, ali člena 2 in 3 PEU, člen 4(2), členi 9, 26, 34, člen 101(1)(e) ter členi 106, od 151 do 153 in 156 PDEU, člena 16 in 28 Listine, Evropska socialna listina ter Listina o socialnih pravicah nasprotujejo nacionalni ureditvi iz postopka v glavni stvari.
- 21 Predložitveno sodišče ugotavlja, da je bil odgovor na nekatera od teh vprašanj podan v sodbi z dne 19. aprila 2018, *Conorzio Italian Management in Catania Multiservizi* (C-152/17, EU:C:2018:264), medtem ko sta pritožnici v postopku v glavni stvari druga postavili prvič. To sodišče meni, da iz sodne prakse Sodišča izhaja, da mora v teh okoliščinah pri Sodišču ponovno vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, ker zoper njegovo odločbo ni nobenega pravnega sredstva in se mu postavlja vprašanje glede razlage prava Unije.
- 22 Vendar navedeno sodišče meni, da je treba Sodišču najprej postaviti vprašanje glede obvezne narave predloga za sprejetje predhodne odločbe, če stranka v postopku pred nacionalnim sodiščem, ki odloča na zadnji stopnji, postavi vprašanje glede skladnosti nacionalnega prava s pravom Unije in zlasti glede tega, ali lahko tako sodišče šteje, da je oproščeno obveznosti predložitve, če stranka tega vprašanja ni postavila v začetnem procesnem aktu, temveč pozneje, zlasti po tem, ko je bila zadeva prvič predložena v odločanje, ali po tem, ko je nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, v tej zadevi že vložilo prvi predlog za sprejetje predhodne odločbe.
- 23 Predložitveno sodišče še meni, da bi bil v poznejši fazi postopka predlog tožeče stranke, naj zadevno sodišče pri Sodišču vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe glede razlage določb prava Unije, na katere se ta stranka ob vložitvi tožbe ni sklicevala, v neskladju s „sistemom predpostavk, ki so neločljivo povezane s postopkom“, določenim z nacionalno ureditvijo, ker bi se s takim predlogom spremenil predmet spora, ki je omejen s tožbenimi razlogi in ugovori, ki jih podajo stranke v postopku.

- 24 Poleg tega bi po mnenju predložitvenega sodišča „verižno“ predlaganje vprašanj za predhodno odločanje lahko povzročilo morebitno zlorabo postopka in bi lahko pravici do sodnega varstva ter načelu hitre in učinkovite rešitve spora odvzelo učinek.
- 25 V teh okoliščinah je Consiglio di Stato (državni svet, Italija) ponovno prekinil odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložil ta vprašanja:
- „1. Ali je nacionalno sodišče, zoper odločitve katerega ni pravnega sredstva, v skladu s členom 267 PDEU načeloma dolžno vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe glede vprašanja razlage prava Unije tudi v primerih, v katerih ena izmed strank v postopku takšno vprašanje postavi po prvem aktu, ki pomeni začetek postopka oziroma spustitev v postopek, ali po tem, ko se začne prvo posvetovanje o zadevi, ali pa tudi po tem, ko je bil prvi predlog za sprejetje predhodne odločbe že predložen Sodišču Evropske unije?
 2. Ali so člani 115, 206 in 217 zakonske uredbe št. 163/2006, kot se razlagajo v upravni sodni praksi, v skladu s katero je izključena sprememba cen v javnih naročilih v zvezi s [...] posebnimi sektorji, zlasti tistih javnih naročilih, katerih predmet se razlikuje od tistih, na katere se nanaša Direktiva [2004/17], vendar so z njimi funkcionalno povezana – iz zgoraj navedenih razlogov – v skladu s pravom Evropske unije (zlasti s členom 4(2), členom 9, členom 101(1)(e), členom 106 in členom 151 PDEU – ter z [Evropsko socialno listino] in [Listino o socialnih pravicah], na kateri se zadnjenavedeni člen sklicuje – člani 152, 153 in 156 PDEU; členoma 2 in 3 PEU; ter členom 28 [Listine])?
 3. Ali so člani 115, 206 in 217 zakonske uredbe št. 163/2006, kot se razlagajo v upravni sodni praksi, v skladu s katero je izključena sprememba cen v javnih naročilih v zvezi s [...] posebnimi sektorji, zlasti tistih javnih naročilih, katerih predmet se razlikuje od tistih, na katere se nanaša Direktiva [2004/17], vendar so z njimi funkcionalno povezana – iz zgoraj navedenih razlogov – v skladu s pravom Evropske unije (zlasti s členom 28 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, z načelom enakega obravnavanja, določenim v členih 26 in 34 PDEU, ter načelom svobode gospodarske pobude, ki ga priznava tudi člen 16 [Listine])?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 26 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 267 PDEU razlagati tako, da je nacionalno sodišče, zoper odločitve katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, oproščeno obveznosti iz tretjega odstavka tega člena, da Sodišču predloži vprašanje glede razlage prava Unije, če mu to vprašanje predloži stranka v poznejši fazi postopka, potem ko se začne prvo posvetovanje o zadevi, ali če je bil v tej zadevi že vložen prvi predlog za sprejetje predhodne odločbe.
- 27 V zvezi s tem je treba opozoriti, da postopek predhodnega odločanja iz člena 267 PDEU, ki je bistvo sodnega sistema, uvedenega s Pogodbama, vzpostavlja dialog med sodiščema, in sicer med Sodiščem in nacionalnimi sodišči držav članic, s ciljem zagotoviti enotnost razlage prava Unije ter tako zagotoviti skladnost, polni učinek in avtonomijo tega prava ter, nazadnje, posebno naravo prava, uvedenega s Pogodbama (glej v tem smislu mnenje 2/13 (Pristop Unije k EKČP) z dne 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, točka 176 in navedena sodna praksa, ter sodbo z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 37).

- 28 Namen mehanizma predhodnega odločanja, določenega s to določbo, je namreč v vseh okoliščinah zagotoviti enak učinek prava Unije v vseh državah članicah in tako preprečiti razhajanja pri njegovi razlagi, ki jo morajo uporabiti nacionalna sodišča, ter zagotoviti to uporabo, tako da se nacionalnemu sodišču da sredstvo za odpravo težav, ki bi jih lahko povzročila zahteva po tem, da se zagotovi polni učinek prava Unije v okviru sodnih sistemov držav članic. Tako imajo nacionalna sodišča najširšo pravico, včasih celo obveznost, da predložijo zadevo Sodišču, če menijo, da se v zadevi, o kateri odločajo, pokažejo vprašanja glede razlage ali presoje veljavnosti določb prava Unije, glede katerih morajo odločiti (glej v tem smislu mnenje 1/09 (Sporazum o vzpostavitvi enotnega sistema za reševanje patentnih sporov) z dne 8. marca 2011, EU:C:2011:123, točka 83 in navedena sodna praksa).
- 29 Sistem, uveden s členom 267 PDEU, tako med Sodiščem in nacionalnimi sodišči vzpostavlja neposredno sodelovanje, v okviru katerega zadnji navedena tesno sodelujejo pri pravilni uporabi in enotni razlagi prava Unije ter varstvu pravic, ki jih to pravo daje posameznikom (glej v tem smislu mnenje 1/09 (Sporazum o vzpostavitvi enotnega sistema za reševanje patentnih sporov) z dne 8. marca 2011, EU:C:2011:123, točka 84).
- 30 V okviru tega sodelovanja Sodišče nacionalnim sodiščem kot sodiščem, zadolženim za uporabo prava Unije, zagotovi (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in drugi, 283/81, EU:C:1982:335, točka 7) elemente razlage tega prava, ki jih potrebujejo za rešitev spora, o katerem morajo odločiti (glej v tem smislu sodbi z dne 9. septembra 2015, Ferreira da Silva e Brito in drugi, C-160/14, EU:C:2015:565, točka 37, in z dne 5. decembra 2017, M. A. S. in M. B., C-42/17, EU:C:2017:936, točka 23).
- 31 Iz navedenega izhaja, da so naloge, ki so dodeljene nacionalnim sodiščem in Sodišču, nujne za ohranitev značilnosti prava, uvedenega s Pogodbama (mnenje 1/09 (Sporazum o vzpostavitvi enotnega sistema za reševanje patentnih sporov) z dne 8. marca 2011, EU:C:2011:123, točka 85).
- 32 Poleg tega je treba opozoriti, da je nacionalno sodišče, kadar zoper njegovo odločbo po nacionalnem pravu ni več nobenega pravnega sredstva, načeloma dolžno predložiti zadevo Sodišču na podlagi člena 267, tretji odstavek, PDEU, če se mu postavi vprašanje glede razlage prava Unije (sodba z dne 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, točka 42 in navedena sodna praksa).
- 33 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je nacionalno sodišče, zoper odločitve katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, oproščeno te obveznosti le, če ugotovi, da postavljeno vprašanje ni upoštevno, ali da je Sodišče zadevno določbo prava Unije že razložilo, ali da je pravilna razlaga prava Unije tako očitna, da ne dopušča nikakršnega razumnega dvoma (glej v tem smislu sodbe z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in drugi, 283/81, EU:C:1982:335, točka 21; z dne 15. septembra 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, točka 33, in z dne 4. oktobra 2018, Komisija/Francija (Davčni odtegljaj), C-416/17, EU:C:2018:811, točka 110).
- 34 V zvezi s tem je treba na prvem mestu opozoriti, da iz povezave med drugim in tretjim odstavkom člena 267 PDEU izhaja, da imajo sodišča, na katera se nanaša tretji odstavek, glede vprašanja, ali je odločba glede vprašanja prava Unije potrebna za to, da lahko navedena sodišča odločijo, enako diskrecijsko pravico kot vsa druga nacionalna sodišča. Ta sodišča zato niso dolžna predložiti vprašanja glede razlage prava Unije, ki se jim postavlja, če vprašanje ni upoštevno, to je, če noben odgovor na to vprašanje ne bi mogel vplivati na rešitev spora (sodbe z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in

- drugi, 283/81, EU:C:1982:335, točka 10; z dne 18. julija 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, točka 26, in z dne 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, točka 43).
- 35 V okviru postopka iz člena 267 PDEU, ki temelji na jasni ločitvi nalog med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, je namreč zgolj nacionalno sodišče pristojno za ugotavljanje in presojo dejanskega stanja spora o glavni stvari ter za razlago in uporabo nacionalnega prava. Prav tako lahko le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi nujnost in upoštevnost vprašanj, ki jih predloži Sodišču (sodbe z dne 26. maja 2011, Stichting Natuur en Milieu in drugi, od C-165/09 do C-167/09, EU:C:2011:348, točka 47 in navedena sodna praksa; z dne 9. septembra 2015, X in van Dijk, C-72/14 in C-197/14, EU:C:2015:564, točka 57, in z dne 12. maja 2021, Altenrhein Luftfahrt, C-70/20, EU:C:2021:379, točka 25).
- 36 Na drugem mestu je treba opozoriti, da veljava razlage – ki jo Sodišče poda na podlagi člena 267 PDEU – obveznosti iz člena 267, tretji odstavek, PDEU odvzame pomen in zato njeno vsebino, kadar je postavljeno vprašanje vsebinsko enako vprašanju, ki je že bilo predmet predhodne odločbe v podobni zadevi ali, *a fortiori*, v okviru iste nacionalne zadeve, ali kadar je zadevno pravno vprašanje že rešeno v okviru ustaljene sodne prakse Sodišča, ne glede na naravo postopkov, iz katerih izhaja ta sodna praksa, tudi če sporna vprašanja niso povsem enaka (glej v tem smislu sodbe z dne 27. marca 1963, Da Costa in drugi, od 28/62 do 30/62, EU:C:1963:6, točki 75 in 76; z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in drugi, 283/81, EU:C:1982:335, točki 13 in 14; z dne 4. novembra 1997, Parfums Christian Dior, C-337/95, EU:C:1997:517, točka 29, in z dne 2. aprila 2009, Pedro IV Servicios, C-260/07, EU:C:2009:215, točka 36).
- 37 Vseeno je treba opozoriti, da se lahko nacionalna sodišča kljub obstoju sodne prakse Sodišča, ki rešuje zadevno pravno vprašanje, povsem svobodno obrnejo na Sodišče, če menijo, da je to primerno, ne da bi okoliščina, da so bile določbe, katerih razlaga se zaproša, že razložene, Sodišče ovirala pri tem, da znova odloči (sodbi z dne 17. julija 2014, Torresi, C-58/13 in C-59/13, EU:C:2014:2088, točka 32 in navedena sodna praksa, ter z dne 3. marca 2020, Tesco-Global Áruházak, C- 323/18, EU:C:2020:140, točka 46).
- 38 Prav tako veljava sodbe v zadevi za predhodno odločanje ni ovira, da nacionalno sodišče, ki je naslovljenec te sodbe, ne bi moglo ponovno predložiti zadeve v odločanje Sodišču, preden odloči v sporu o glavni stvari (sodba z dne 6. marca 2003, Kaba, C-466/00, EU:C:2003:127, točka 39 in navedena sodna praksa). Taka predložitev velja za nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, kadar naleti na težave pri razumevanju obsega sodbe Sodišča.
- 39 Na tretjem mestu je treba opozoriti, da razen v primerih, navedenih v točki 36 te sodbe, iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da lahko nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, tudi opusti predložitev vprašanja glede razlage prava Unije Sodišču in ga reši v okviru lastne odgovornosti, kadar je pravilna razlaga prava Unije tako očitna, da ne dopušča nobenega razumnega dvoma (glej v tem smislu sodbi z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in drugi, 283/81, EU:C:1982:335, točki 16 in 21, ter z dne 9. septembra 2015, Ferreira da Silva e Brito in drugi, C-160/14, EU:C:2015:565, točka 38).
- 40 Pred ugotovitvijo, da gre za tak primer, mora biti nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, prepričano, da je to enako očitno tudi za sodišča drugih držav članic, ki odločajo na zadnji stopnji, in za Sodišče (glej v tem smislu sodbe z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in drugi, 283/81, EU:C:1982:335, točka 16; z dne 15. septembra 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, točka 39;

z dne 9. septembra 2015, Ferreira da Silva e Brito in drugi, C-160/14, EU:C:2015:565, točka 42, in z dne 28. julija 2016, Association France Nature Environnement, C-379/15, EU:C:2016:603, točka 48).

- 41 Poleg tega je treba obstoj okoliščine iz točke 39 te sodbe presoditi ob upoštevanju značilnosti, ki so lastne pravu Unije, posebnih težav pri njegovi razlagi in tveganj glede razhajanj v sodni praksi v Uniji (sodbi z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in drugi, 283/81, EU:C:1982:335, točka 17, in z dne 9. septembra 2015, Ferreira da Silva e Brito in drugi, C-160/14, EU:C:2015:565, točka 39 in navedena sodna praksa).
- 42 Najprej, treba je upoštevati to, da so določbe prava Unije sestavljene v več jezikih in da so različne jezikovne različice enako verodostojne (sodba z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in drugi, 283/81, EU:C:1982:335, točka 18).
- 43 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča se namreč ena od jezikovnih različic določbe prava Unije ne more uporabljati kot edina podlaga za razlago te določbe oziroma ne more imeti prednosti pred drugimi jezikovnimi različicami, ker je treba določbe prava Unije razlagati in uporabljati enotno, ob upoštevanju različic v vseh jezikih Unije (glej zlasti sodbo z dne 24. marca 2021, A, C-950/19, EU:C:2021:230, točka 37 in navedena sodna praksa).
- 44 Čeprav nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, v zvezi s tem res ni dolžno preučiti vsake od jezikovnih različic zadevne določbe Unije, pa mora upoštevati razlike med jezikovnimi različicami te določbe, ki jih pozna, zlasti če te razlike navedejo stranke in so dokazane.
- 45 Dalje, treba je navesti, da se v pravu Unije uporablja terminologija, ki je lastna temu pravu, in avtonomni pojmi, ki nimajo nujno enake vsebine kot enakovredni pojmi, ki lahko obstajajo v nacionalnih pravih (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in drugi, 283/81, EU:C:1982:335, točka 19).
- 46 Nazadnje, vsako določbo prava Unije je treba obravnavati v okviru njenega konteksta in jo razlagati ob upoštevanju vseh določb tega prava, njenih ciljev in razvoja na dan, ko je treba zadevno določbo uporabiti (sodbi z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in drugi, 283/81, EU:C:1982:335, točka 20, in z dne 28. julija 2016, Association France Nature Environnement, C-379/15, EU:C:2016:603, točka 49).
- 47 Tako lahko nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, le če na podlagi meril za razlago, navedenih v točkah od 40 do 46 te sodbe, ugotovi, da ni elementov, ki bi lahko vzbudili razumen dvom o pravilni razlagi prava Unije, Sodišču ne predloži vprašanja glede razlage prava Unije in ga reši v okviru lastne odgovornosti.
- 48 Zgolj možnost ene ali več drugih razlag določbe prava Unije – če se zadevnemu nacionalnemu sodišču nobena od teh drugih razlag ne zdi dovolj verjetna, zlasti glede na kontekst in cilj navedene določbe ter normativni sistem, v katerega je umeščena – ne more zadostovati za ugotovitev, da obstaja razumen dvom o pravilni razlagi te določbe.
- 49 Kadar pa je nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, seznanjeno z obstojem različnih usmeritev sodne prakse – na sodiščih iste države članice ali med sodišči različnih držav članic – v zvezi z razlago določbe prava Unije, ki se uporablja v sporu o glavni stvari, mora biti to sodišče

posebej pozorno pri presoji o morebitnem neobstoju razumnega dvoma o pravilni razlagi zadevne določbe Unije in mora med drugim upoštevati cilj postopka predhodnega odločanja, ki je zagotoviti enotnost razlage prava Unije.

- 50 Na četrtem mestu je treba navesti, da morajo nacionalna sodišča, zoper odločitve katerih po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, v okviru lastne odgovornosti, neodvisno in z vso potrebno skrbnostjo presoditi, ali gre za enega od primerov, v katerih lahko opustijo predložitev vprašanja glede razlage prava Unije, ki jim je bilo postavljeno, Sodišču (glej v tem smislu sodbe z dne 15. septembra 2005, *Intermodal Transports*, C-495/03, EU:C:2005:552, točka 37 in navedena sodna praksa; z dne 9. septembra 2015, *Ferreira da Silva e Brito in drugi*, C-160/14, EU:C:2015:565, točka 40, in z dne 9. septembra 2015, *X in van Dijk*, C-72/14 in C-197/14, EU:C:2015:564, točki 58 in 59).
- 51 V zvezi s tem iz sistema, uvedenega s členom 267 PDEU v povezavi s členom 47, drugi odstavek, *Listine*, izhaja, da če nacionalno sodišče, zoper odločitve katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, meni, da je zato, ker gre za enega od treh primerov, navedenih v točki 33 te sodbe, oproščeno obveznosti vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču, določene v členu 267, tretji odstavek, PDEU, mora biti iz obrazložitve njegove odločbe razvidno, bodisi da postavljeno vprašanje prava Unije ni upoštevno za rešitev spora, bodisi da razlaga zadevne določbe prava Unije temelji na sodni praksi Sodišča, bodisi, če take sodne prakse ni, da je razlaga prava Unije za nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, tako očitna, da ne dopušča nobenega razumnega dvoma.
- 52 Nazadnje, preučiti je še treba, ali je nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, oproščeno obveznosti predložitve vprašanja glede razlage prava Unije Sodišču, določene v členu 267, tretji odstavek, PDEU, kadar je vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe predlagala stranka postopka v poznejši fazi tega postopka, zlasti po vložitvi prvega predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki je bil poleg tega vложен na podlagi predloga te stranke.
- 53 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je sistem neposrednega sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, določen s členom 267 PDEU, povsem neodvisen od vsakršne pobude strank (glej v tem smislu sodbi z dne 18. julija 2013, *Consiglio Nazionale dei Geologi*, C-136/12, EU:C:2013:489, točka 28 in navedena sodna praksa, in z dne 3. junija 2021, *Bankia*, C-910/19, EU:C:2021:433, točka 22). Te stranke nacionalnim sodiščem ne morejo odvzeti njihove samostojnosti pri izvrševanju pristojnosti, na katero se nanaša točka 50 te sodbe, zlasti tako, da jim naložijo, da vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe (glej v tem smislu sodbo z dne 22. novembra 1978, *Mattheus*, 93/78, EU:C:1978:206, točka 5).
- 54 Sistem, uveden s členom 267 PDEU, torej ni pravno sredstvo, ki bi bilo na voljo strankam v sporu, ki ga obravnava nacionalno sodišče. Zato zgolj dejstvo, da ena od strank meni, da se v sporu postavlja vprašanje razlage prava Unije, ne zadošča za to, da bi zadevno sodišče moralo šteti, da je bilo tako vprašanje postavljeno v smislu člena 267 PDEU (sodba z dne 6. oktobra 1982, *Cilfit in drugi*, 283/81, EU:C:1982:335, točka 9).
- 55 Iz tega izhaja, da lahko le nacionalno sodišče določi in oblikuje vprašanja, ki jih je treba predložiti Sodišču, stranke v postopku v glavni stvari pa ne morejo spremeniti njihove vsebine (glej v tem smislu sodbo z dne 18. julija 2013, *Consiglio Nazionale dei Geologi*, C-136/12, EU:C:2013:489, točka 29 in navedena sodna praksa).

- 56 Poleg tega lahko le nacionalno sodišče odloči, v kateri fazi postopka je treba Sodišču predložiti vprašanje za predhodno odločanje (glej v tem smislu sodbo z dne 17. julija 2008, Coleman, C-303/06, EU:C:2008:415, točka 29 in navedena sodna praksa), zadnjenavedeno pa nima pristojnosti za obravnavanje predloga za sprejetje predhodne odločbe, če je v trenutku, ko je ta vložen, postopek pred predložitvenim sodiščem že končan (sodba z dne 13. aprila 2000, Lehtonen in Castors Braine, C-176/96, EU:C:2000:201, točka 19).
- 57 Iz zgornjih preudarkov izhaja, da nacionalno sodišče, zoper odločitve katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, kadar gre za enega od primerov iz točke 33 te sodbe, ni dolžno predložiti zadeve Sodišču v smislu člena 267, tretji odstavek, PDEU, tudi če bi vprašanje glede razlage prava Unije postavila stranka v postopku pred nacionalnim sodiščem.
- 58 Iz preudarkov, navedenih v točkah 32 in 33 te sodbe, nasprotno, izhaja, da če to sodišče ugotovi, da ne gre za enega od teh primerov, mu člen 267, tretji odstavek, PDEU nalaga, da Sodišču predloži vsa vprašanja glede razlage prava Unije, ki se mu postavljajo.
- 59 Dejstvo, da je navedeno sodišče pri Sodišču že vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe v okviru iste nacionalne zadeve, ne izpodbija te obveznosti, kadar vprašanje razlage prava Unije, na katero je treba odgovoriti za rešitev spora, po odločitvi Sodišča še vedno obstaja.
- 60 Vendar se predložitveno sodišče sklicuje na nacionalne postopkovne določbe, na podlagi katerih naj novo vprašanje glede razlage prava Unije, ki ga je stranka postavila v okviru spora o glavni stvari po vložitvi tožbe, ne bi bilo dopustno, ker bi spremenilo predmet spora, zlasti če je postavljeno po vložitvi prvega predloga za sprejetje predhodne odločbe.
- 61 V zvezi s tem je treba opozoriti, da lahko nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, opusti predložitev vprašanja za predhodno odločanje Sodišču iz razlogov nedopustnosti, ki so lastni postopku pred tem sodiščem, ob upoštevanju načel enakovrednosti in učinkovitosti (glej v tem smislu sodbi z dne 14. decembra 1995, van Schijndel in van Veen, C-430/93 in C-431/93, EU:C:1995:441, točka 17, in z dne 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, točka 56).
- 62 Načelo enakovrednosti zahteva, da se vsa pravila, ki se uporabljajo za pravna sredstva, brez razlikovanja uporabljajo za pravna sredstva, ki temeljijo na kršitvi prava Unije, in podobna pravna sredstva, ki temeljijo na kršitvi nacionalnega prava (sodba z dne 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, točka 50 in navedena sodna praksa).
- 63 Kar zadeva načelo učinkovitosti, nacionalna postopkovna pravila ne smejo biti taka, da bi v praksi onemogočala ali pretirano oteževala uresničevanje pravic, ki jih daje pravni red Unije. V zvezi s tem je treba upoštevati položaj teh pravil v celotnem postopku, potek postopka in njegove posebnosti pred različnimi nacionalnimi sodišči. S tega vidika je treba po potrebi upoštevati načela nacionalnega sodnega sistema, kot so varstvo pravice do obrambe, načelo pravne varnosti in učinkovit potek postopka (sodba z dne 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, točki 52 in 53 ter navedena sodna praksa).
- 64 Sodišče je tako razsodilo, da so nacionalna postopkovna pravila, na podlagi katerih je predmet spora določen s tožbenimi razlogi, navedenimi ob vložitvi tožbe, v skladu z načelom učinkovitosti, ker zagotavljajo učinkovit potek postopka, zlasti z zaščito postopka pred zamudami zaradi presoje novih tožbenih razlogov (glej v tem smislu sodbo z dne 14. decembra 1995, van Schijndel in van Veen, C-430/93 in C-431/93, EU:C:1995:441, točka 21).

- 65 Če je treba v skladu s postopkovnimi pravili zadevne države članice, s katerimi se upoštevata načeli enakovrednosti in učinkovitosti, razloge, navedene pred sodiščem iz člena 267, tretji odstavek, PDEU, razglasiti za nedopustne, predloga za sprejetje predhodne odločbe ni mogoče šteti za nujnega in upoštevnega za to, da lahko to sodišče sprejme odločbo (sodba z dne 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, točka 44).
- 66 Glede na zgornje preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 267 PDEU razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, zoper odločitve katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, izpolniti svojo obveznost predložitve vprašanja glede razlage prava Unije, ki se mu postavi, Sodišču, razen če ugotovi, da to vprašanje ni upoštevno, ali da je zadevna določba prava Unije že bila predmet razlage Sodišča, ali da je pravilna razlaga prava Unije tako očitna, da ne dopušča nobenega razumnega dvoma. Obstoj take okoliščine je treba presoditi ob upoštevanju značilnosti, ki so lastne pravu Unije, posebnih težav pri njegovi razlagi in tveganj glede razhajanj v sodni praksi v Uniji. Tako sodišče ne more biti oproščeno navedene obveznosti zgolj zato, ker je pri Sodišču že vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe v okviru iste nacionalne zadeve. Lahko pa opusti predložitev vprašanja za predhodno odločanje Sodišču iz razlogov nedopustnosti, ki so lastni postopku pred tem nacionalnim sodiščem, ob upoštevanju načel enakovrednosti in učinkovitosti.

Drugo in tretje vprašanje

- 67 Predložitveno sodišče z drugim in tretjim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člena 2 in 3 PEU, člen 4(2), člene 9, 26, 34, člen 101(1)(e) ter člene 106, od 151 do 153 in 156 PDEU, člena 16 in 28 Listine, Evropsko socialno listino ter Listino o socialnih pravicah razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni ureditvi, ki ne določa periodične spremembe cen po oddaji javnih naročil v sektorjih, na katere se nanaša Direktiva 2004/17.
- 68 V zvezi s tem je treba opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča v okviru sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči nujnost razlage prava Unije, ki je koristna za nacionalno sodišče, od tega sodišča zahteva, da natančno upošteva zahteve v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki so izrecno navedene v členu 94 Poslovnika, ki naj bi ga predložitveno sodišče poznalo (sodba z dne 19. aprila 2018, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi, C-152/17, EU:C:2018:264, točka 21 in navedena sodna praksa). Te zahteve so poleg tega navedene tudi v Priporočilih Sodišča nacionalnim sodiščem v zvezi z začetkom postopka predhodnega odločanja (UL 2019, C 380, str. 1).
- 69 Tako je nujno, kot določa člen 94(c) Poslovnika, da predložitvena odločba vsebuje razloge, ki so predložitvenemu sodišču vzbudili dvom o razlagi ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije, in pojasnitev zveze, ki po mnenju predložitvenega sodišča obstaja med temi določbami in nacionalno zakonodajo, ki jo je treba uporabiti v sporu o glavni stvari (glej v tem smislu sodbo z dne 19. aprila 2018, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi, C-152/17, EU:C:2018:264, točka 22 in navedena sodna praksa).
- 70 V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, da predložitveno sodišče s tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe ni odpravilo pomanjkljivosti, ki jo je Sodišče navedlo v točki 23 sodbe z dne 19. aprila 2018, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi (C-152/17, EU:C:2018:264), ker v nasprotju s členom 94(c) Poslovnika še vedno ni z zahtevano natančnostjo in jasnostjo navedlo razlogov, iz katerih meni, da je razlaga člena 3 PEU ter člena 26 in člena 101(1)(e) PDEU po njegovem mnenju nujna ali koristna za rešitev spora o glavni stvari, niti zveze med pravom Unije in nacionalno zakonodajo, ki se uporablja za ta spor. To sodišče tudi ni

natančno navedlo razlogov, ki so mu vzbudili dvom o razlagi drugih določb in aktov, navedenih v drugem in tretjem postavljenem vprašanju, med katerimi je zlasti Evropska socialna listina, za razlago katere Sodišče sploh ni pristojno (glej v tem smislu sodbo z dne 5. februarja 2015, Nisttahuz Poclava, C-117/14, EU:C:2015:60, točka 43), ampak je v bistvu navedlo le vprašanja pritožnic v postopku v glavni stvari v zvezi s tem, kot to izhaja iz točke 20 te sodbe, ne da bi opravilo lastno presojo.

71 Iz tega sledi, da drugo in tretje vprašanje nista dopustni.

Stroški

72 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

Člen 267 PDEU je treba razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, zoper odločitve katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, izpolniti svojo obveznost predložitve vprašanja glede razlage prava Unije, ki se mu postavi, Sodišču, razen če ugotovi, da to vprašanje ni upoštevno, ali da je zadevna določba prava Unije že bila predmet razlage Sodišča, ali da je pravilna razlaga prava Unije tako očitna, da ne dopušča nobenega razumnega dvoma.

Obstoj take okoliščine je treba presoditi ob upoštevanju značilnosti, ki so lastne pravu Unije, posebnih težav pri njegovi razlagi in tveganj glede razhajanj v sodni praksi v Uniji.

Tako sodišče ne more biti oproščeno navedene obveznosti zgolj zato, ker je pri Sodišču že vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe v okviru iste nacionalne zadeve. Lahko pa opusti predložitev vprašanja za predhodno odločanje Sodišču iz razlogov nedopustnosti, ki so lastni postopku pred tem nacionalnim sodiščem, ob upoštevanju načel enakovrednosti in učinkovitosti.

Podpisi